

ผลกระทบจากแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

ในพื้นที่: กรณีศึกษาอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ประเทศไทย

ปภาดา ถ่อเงิน*

วิชญ์ สุมิตสวรรณ**

(วันรับบทความ : 23 กรกฎาคม 2561 /วันแก้ไขบทความ : 28 สิงหาคม 2561 /วันตอบรับบทความ : 3 กันยายน 2561)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงผลกระทบจากนโยบายการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษที่คาดว่าจะเกิดขึ้นต่อผู้อยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร 2) ศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากนโยบายของคณะกรรมการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และ เทคโนโลยี 3) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อยู่อาศัยในพื้นที่อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงผสมผสาน โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ จากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ในรูปของร้อยละและวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบ spearman's correlation สำหรับการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลและระดับความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 382 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 3 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าการดำเนินการตามนโยบายการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเกิดผลกระทบด้านเทคโนโลยี มากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 86.910 รองลงมาคือ ด้านสังคมวัฒนธรรมคิดเป็น ร้อยละ 83.769 ด้านเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 80.890 และด้านการเมืองคิดเป็นร้อยละ 80.104 ตามลำดับ 2) สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกิดจากประชาชนขาดความเข้าใจถึงแนวทางการพัฒนาพื้นที่ของคณะกรรมการเขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ซึ่งภาครัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจถึงแนวทางพัฒนาเพื่อรับฟังและพร้อมรับมือกับปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น 3) ผู้บริหารท้องถิ่นควรส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ตลอดจนการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมอันดีของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

คำสำคัญ: ผลกระทบจากนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ/การพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ/
อำเภอดอนตาล/ ระดับความเข้าใจ

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาการปกครองท้องถิ่น วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร., วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, อาจารย์ที่ปรึกษา

The Impact of the Development of Special Border Economic Zone on the Well - Being of Residents Residing in the Area: A Case Study of Dontan, Mukdahan, Thailand

Phapada Tho-ngeon^{*}

Vissanu Zumitzavan^{**}

(Received Date : July 23, 2018, Revised Date : August 28, 2018, Accepted Date : September 3, 2018)

Abstract

The purposes of this study are 1) To investigate the possible impacts influencing on the residents in the Special Border Economic Zone (SBEZ), Dontan, Mukdahan, Thailand 2) to examine the problems that may arise from the policy of committees of the SBEZ, Dontan, Mukdahan, Thailand 3) to provide suggestions and recommendations on how to develop the well beings of the residents in the area of SBEZ, Dontan, Mukdahan, Thailand. This study was carried the mix methods which used both quantitative and qualitative approaches. For a quantitative research method, the survey questionnaire was used as a tool for collecting data from three hundred and eighty-two stakeholders, residents of the SBEZ. Descriptive statistics and Spearman's Correlation have been applied to analyze the data whilst the percentage and levels of significances at 95 percent. In addition, for qualitative research method, the semi-structured, in-depth interview was applied as a tool for attaining data from three key - informants, and local administrators. The findings indicate that 1) The majority of the key informants agree that the implementation of the SBEZ's development policies have an impact on the technological, sociological, economic, and political factors suggesting 86.910, 83.769, 80.890, and 80.104 per cent respectively. 2) The majority of the key - informants states that there is a low level of knowledge and understanding related to approaches of the SBEZ's committees for the development within the SBEZ. 3) The Local administrators should promote the occupations to comply with the labor market needs, and also support the eco - tourism to increase the income of local people, as well as promoting and exchanging

^{*} Master Degree Student in Department of Local Administration, College of Local Administration, Khon Kaen University

^{**} Asst. Prof. Dr., College of Local Administration, Khon Kaen University, Advisor

to inherit the goodness culture of the people living in the Special Economic Zone Dontan Mukdahan province.

Keywords: Impact of the Special Economic Zone/ The Development of the Special Economic Zone/ Dontan, Mukdahan, Thailand/ Levels of Understanding

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ที่เข้มข้นขึ้นและการเปลี่ยนแปลงชั่วอำนาจทางเศรษฐกิจการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเชื่อมระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งเสริมการเชื่อมโยงการผลิตและการลงทุนร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาเมืองและพื้นที่ชายแดนที่เชื่อมโยงศักยภาพซึ่งประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งในสมาชิกของกลุ่มประเทศสมาชิก(Association of South East Asian Nations: ASEAN)โดยประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านได้ร่วมส่งเสริมการเชื่อมโยงการผลิตและการลงทุนร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาเมืองและพื้นที่ชายแดนที่เชื่อมโยงศักยภาพของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560)

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงจากภายในภาคส่วนต่างๆ ของประเทศหลากหลายรูปแบบ โดยในการแก้ไขปัญหาได้มีการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 มาใช้เป็นแนวปฏิบัติเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันในทุกภาคส่วน เพื่อให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคนไทยและสังคมไทยในหลายประการ อาทิ ความขัดแย้งของคนภายในประเทศความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางคุณภาพแรงงานมีปัญหาสะสมต่อเนื่องมานานโครงสร้างพื้นฐานของประเทศยังมีปัญหาในหลายด้านโครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย และความเสื่อมถอยทางวัฒนธรรมของเยาวชนและคนในสังคม (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

คณะกรรมการนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ(กนพ.) ได้กำหนดให้พื้นที่ติดชายแดนจำนวน 3 อำเภอ 11 ตำบล ของจังหวัดมุกดาหารเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จำนวนเนื้อที่ 361,542 ไร่ เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ประกอบด้วย อำเภอเมืองมุกดาหาร อำเภอหว้านใหญ่ และอำเภอดอนตาล(สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร, 2557) เมื่อปี พ.ศ. 2546 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้จัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติโดยที่นักลงทุนต้องอาศัยการส่งออกและนำเข้าสินค้าผ่านทางประเทศไทยตามแนวเส้นทางระเบียงเศรษฐกิจแนวตะวันออก - ตะวันตกหรือเส้นทางหมายเลข 9 (East -

West Economic Corridor: EWEC) ซึ่งเป็นเส้นทางในการขนส่งสินค้าจากท่าเรือด่านง มุกดาหาร แม่สอด ไปยังเมืองมะละแหม่งของประเทศพม่าได้สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น(ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนจังหวัดมุกดาหาร, 2558)จึงทำให้จังหวัดมุกดาหารเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่เชื่อมโยงการค้า การลงทุน กับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสะพาน-เซโนและเป็นเสมือนประตูด้านการขนส่งการผลิตในประเทศเพื่อนบ้านทำให้ธุรกิจทางการขนส่งของจังหวัดมีมูลค่าสูงขึ้นมาก (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, 2553)

คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ(กนพ)ได้กำหนดให้อำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร เป็นพื้นที่นำร่องการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ระยะแรก จำนวน 2 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลดอนตาล และตำบลโพธิ์ไทร และคณะกรรมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร ได้อนุมัติให้อำเภอดอนตาลเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษด้านอุตสาหกรรมเกษตรกรรมประมง ซึ่งสอดคล้องกับอาชีพของประชาชนในพื้นที่การที่อำเภอดอนตาลเป็นพื้นที่ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหารย่อมได้รับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมวัฒนธรรมด้านการเมือง และด้านเทคโนโลยี ส่งผลต่อการค้าการลงทุน ความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของคนในพื้นที่ จากเหตุผลที่กล่าวมาทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่จากการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหารซึ่งคาดว่าจะมีประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ตลอดจนนำไปประยุกต์ให้เกิดการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาผลกระทบของนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งอาจจะมีต่อผู้อยู่อาศัยในอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหารในด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี
- 2) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัยในอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้อยู่อาศัยในอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร

ขอบเขตของการวิจัย

- 1) ขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นการศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหารด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี และเสนอแนะแนวทางแก้ไขที่เกิดขึ้น

2) ขอบเขตพื้นที่การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 2 ตำบล ประกอบด้วยตำบลดอนตาล และ ตำบลโพธิ์ไทร

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จิรนนท์ พุทธา และ จำลอง โพธิ์บุญ (2559) ศึกษาถึงการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์เขตเศรษฐกิจพิเศษของยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ผลกระทบในด้านลบอาจเกิดจากการหลั่งไหลเข้ามาของประชาชนนอกพื้นที่ซึ่งอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น แรงงานการประกอบอาชีพตลอดจนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดในพื้นที่ได้

อดิเรก พันเขียว (2557) ศึกษาถึง การยอมรับ ความคาดหวังและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในจังหวัดตาก พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องให้การยอมรับต่อการพัฒนาที่เป็นประโยชน์และควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นโดยเร็วโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย และคาดหวังให้เกิดการค้า การลงทุนมากขึ้นมีการผลักดันพื้นที่ที่มีความพร้อมให้ได้รับสิทธิประโยชน์ มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินและคาดหวังให้หน่วยงานบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษของตนเองเฉพาะ ส่วนปัจจัยความสำเร็จได้มาจากการสนับสนุนจากรัฐบาล การปฏิบัติงาน การปรับปรุงกฎหมาย ปัญหาความขัดแย้งความพร้อมของพื้นที่ และความร่วมมือร่วมใจของชุมชน

บุหงา ศรีรัตนภมร พรนภา เตียสุธิกุล และวิมล หอมยิ่ง (2559) ศึกษาถึงความเป็นไปได้ของนโยบายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของประเทศไทย จังหวัดตาก พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นไปได้ในการจัดตั้งทั้งด้านปัญหาแรงงาน การจัดเก็บภาษี ความโปร่งใสในการบริหารงานของภาครัฐ การเกิดอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งปัญหาของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่จากปัญหาทั้งหมดนี้ภาครัฐควมให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหและร่วมมือผลักดันให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบผลสำเร็จ

ประสงค์ โพธิ์สุวรรณ (2558) ศึกษาถึงเรื่องพัฒนาการความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทย - เมียนมาร์: เขตเศรษฐกิจพิเศษท่าเรือน้ำลึกทวายพบว่า คณะกรรมการดำเนินงานยังไม่กำหนดแผนการพัฒนาที่ชัดเจนทำให้การลงทุนไม่เกิดความเชื่อมั่นจึงยังไม่กล้าตัดสินใจลงทุนในด้านพื้นที่ชายแดนบางส่วนของเมียนมาร์จะเป็นเขตอิทธิพลของชนกลุ่มน้อยที่ทำการค้านอกระบบและผิดกฎหมายซึ่งรัฐบาลกำลังเจรจาให้กลุ่มดังกล่าวยอมรับแนวทางการพัฒนาของรัฐบาล ในเรื่องของการย้ายถิ่นฐานและการชดเชยผู้ที่ได้รับผลกระทบยังคงล่าช้าและมีแนวโน้มว่าผู้ที่ได้รับผลกระทบจะยังไม่ได้รับการชดเชยในเร็ววัน จึงทำให้การวางแผนการดำเนินงานยังคงไม่สามารถดำเนินการได้จนกว่าจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ไอรดา วาغلอน, พรพินันท์ ยีรงค์ (2559) ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาโครงสร้าง

พื้นฐานสู่การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงรายพบว่า พื้นที่ชายแดนต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานระบบรางรถไฟที่เป็นปัจจัยสำคัญในการขนส่งสินค้าทางบกปัญหาของผู้ประกอบการในเรื่องสิทธิของแรงงานต่างด้าว ในเรื่องของมลพิษและขยะที่จะเกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้น รัฐบาลควรสนับสนุนพร้อมหาแนวทางแก้ไขด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิทธิประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่โดยยึดความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่เป็นหลัก เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนและประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

Sama-air & Mhadmarn (2017) ศึกษาถึงความเห็นของผู้นำชุมชนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การค้าชายแดนผูกติดกับกลุ่มที่มีอิทธิพลในพื้นที่ รัฐบาลละเลยในการเอาผิดกับกลุ่มธุรกิจนอกระบบ มีการคอร์รัปชันจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มผู้มีอิทธิพล

Kadam (2012) ศึกษาถึงศักยภาพของเขตเศรษฐกิจพิเศษในด้านเศรษฐกิจของประเทศ อินเดียบพบว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษทำให้ศักยภาพในการลงทุนและการจ้างงานสูงขึ้นจากการที่นักลงทุนจากต่างชาติ ให้ความสนใจเข้ามาลงทุนในอินเดียมากขึ้น แรงงานที่มีทักษะความรู้ความสามารถจะได้รับโอกาสในการจ้างงานมากกว่า

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกใช้การวิจัยแบบผสมผสาน(mixed – method research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาผลกระทบของนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษของอำเภอตอนตลจังหวัดมุกดาหาร และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขผลกระทบของนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษของอำเภอตอนตล จังหวัดมุกดาหาร มีสาระโดยสรุปในการดำเนินการวิจัยดังนี้การวิจัยเชิงปริมาณ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนในพื้นที่ตำบลตอนตล และตำบลโพธิ์ไทรโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยใช้ระดับความคลาดเคลื่อนมีค่าเท่ากับ 0.05 หรือระดับความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซ็นต์ จากประชากรจำนวนทั้งสิ้น 8,295 คน (สำนักทะเบียนราษฎรอำเภอตอนตล จังหวัดมุกดาหาร 28 กุมภาพันธ์ 2560) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 382 คนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling without replacement) จากการจับสลากซึ่งทุกหน่วยมีโอกาสถูกเลือกเท่ากันโดยไม่จับซ้ำจนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามตามแนวคิด ทฤษฎี เนื้อหาจากเอกสารทางวิชาการ ตำรา วารสาร บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องสำหรับแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ส่วน เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

(statistical package for social science: SPSS) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) รูปแบบร้อยละ (percentage) ในการบรรยายความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง และใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบ spearman's correlation ในการหาค่าสหสัมพันธ์ของระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกันจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยวิธีเจาะจง (purposive sample selection) ประกอบด้วยผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 3 คน ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้มีอำนาจตามที่กฎหมายกำหนดในการพัฒนาพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นคณะกรรมการร่วมกำหนดแผนพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนมุกดาหาร - เมืองไชยทอง แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาผู้ศึกษาเลือกวิธีการสัมภาษณ์ในลักษณะกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) โดยกำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ (interview guide) ที่ให้ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นและคาดว่าจะเกิดขึ้นภายใต้นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหารพร้อมเลือกกรณีที่น่าสนใจเพิ่มเติมเป็นการเปิดโอกาสให้เสนอแนวคิดต่างๆที่จะเป็นการพัฒนาพื้นที่ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) ตามหลักแนวคิดและทฤษฎี โดยจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา แล้ววิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	177	46.335
หญิง	205	53.665
รวม	382	100.000

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 382 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 53.665 และเพศชาย จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 46.335

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อายุน้อยกว่า 29 ปี	95	24.869
อายุ 29 - 38 ปี	99	25.916
อายุ 39 - 44 ปี	98	25.655
มากกว่า 44 ปีขึ้นไป	90	23.560
รวม	382	100.000

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 29 - 38 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 25.916 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 39 - 44 ปี จำนวน 98 คนคิดเป็นร้อยละ 25.655 ช่วงอายุที่น้อยกว่า 29 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 24.869 และอายุมากกว่า 44 ปีขึ้นไป จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 23.560 ตามลำดับ

ระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 37.172 ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 40.837 รายได้ต่ำกว่า 6,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.963 ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบถึงแนวทางและรูปแบบในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาลคิดเป็นร้อยละ 66.753 ในเรื่องของระเบียบกฎหมายที่บังคับใช้เฉพาะพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวถึงร้อยละ 61.256 ส่วนการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาลจะสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วย ร้อยละ 87.172

เมื่อพิจารณาถึงระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่อำเภอดอนตาล แล้วทำให้ทราบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ ยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงกฎหมายที่บังคับใช้ในพื้นที่และรูปแบบเขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาล แต่ประชาชนในพื้นที่ให้ความเห็นว่าการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจะสามารถส่งเสริมให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ดีขึ้นจากเดิมแน่นอน

ในด้านผลกระทบทางการเมืองที่ประชาชนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาล คาดว่าจะเกิดขึ้นมากที่สุดคือ เกิดกลุ่มอิทธิพลเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษดอนตาล ร้อยละ 80.104 รองลงมาคือเกิดการแย่งชิงอำนาจของนักการเมืองในพื้นที่เพื่อใช้เป็นฐานคะแนนเสียงในอนาคตร้อยละ 69.633 ในด้านโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เห็นด้วยร้อยละ 73.821 และส่งเสริมอาชีพที่รองรับความต้องการของนักลงทุนให้กับประชาชนในพื้นที่เห็นด้วย ร้อยละ 67.539

ในด้านผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจที่ประชาชนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาล คาดว่าจะเกิดขึ้นมากที่สุดคือการหลังไหลของสินค้าจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาจำหน่ายแทน สินค้าในประเทศทำให้ราคาสินค้าตกต่ำเห็นด้วยร้อยละ 80.890 รองลงมาคือศักยภาพของรัฐบาลในการให้สวัสดิการด้านสุขภาพแก่ประชาชนไม่เพียงพอ เห็นด้วยร้อยละ 74.869 ซึ่งประชาชนส่วนมากก็คาดหวังว่าการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาลจะทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจ้างงานในพื้นที่ร้อยละ 86.125 สรุปได้ว่าการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาล จากการเปิดเสรีทางการค้าทำให้เกิดการหลังไหลเข้ามาของสินค้าต่างประเทศ ส่งผลให้เกิดการเปรียบเทียบราคาสินค้า ตลอดจนแรงงานต่างด้าวเข้ามาแทนที่คนในพื้นที่ทำให้นายจ้างเกิดตัวเลือกในการจ้างมากขึ้น แต่ประชาชนส่วนใหญ่ก็เชื่อว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษสามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนได้จริง

ในด้านของผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ประชาชนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาลคาดว่าจะเกิดขึ้นมากที่สุดคือการเปิดเสรีของชายแดนทำให้เกิดการระบาดของยาเสพติดที่ลักลอบเข้ามาจำนวนมากเห็นด้วยร้อยละ 83.769 รองลงมาคือเกิดความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเนื่องจากความหลากหลายของแรงงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นจำนวนมาก เห็นด้วยร้อยละ 81.413 ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการเปิดเสรีด้านชายแดนจะทำให้เกิดการลักลอบนำสิ่งผิดกฎหมายเข้ามาเขตพื้นที่จำนวนมากประกอบกับการเข้ามาของแรงงานต่างด้าวหลากหลายเชื้อชาติวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันทำให้เกิดปัญหาในสังคมขึ้น อีกทั้งการเป็นพาหนะนำโรคติดต่อต่างๆเข้ามาในเขตพื้นที่

ในด้านของผลกระทบทางด้านเทคโนโลยีที่ประชาชนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอดอนตาลคาดว่าจะเกิดขึ้นมากที่สุดคือการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมจะทำให้เกิดมลพิษในอากาศส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่เห็นด้วยร้อยละ 86.910 รองลงมาคือโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ได้นำเอาเครื่องจักรเข้ามาแทนที่แรงงานทำให้ประชาชนในพื้นที่ตกงาน เห็นด้วยร้อยละ 80.890 สรุปได้ว่า การนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอาจทำให้เกิดผลกระทบทางด้านลบเป็นอย่างมากดังนั้นรัฐบาลควรมีมาตรการในการกำกับดูแลอย่างเคร่งครัดเพื่อให้ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นน้อยที่สุด

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างระดับความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษกับข้อมูลทั่วไปโดยสอดคล้องกับผลที่ค้นพบจากงานวิจัยของ Wang (2013)

สมมติฐานที่ 1 รายได้ต่างกันมีความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษแตกต่างกัน

H_0 : รายได้และระดับความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

H_1 : รายได้และระดับความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 3 รายได้และระดับความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ

	ระดับความเข้าใจเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ
รายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม	0.255**
ค่าความผันแปรทั้งหมด (R^2)	0.065
ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 95%)	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.01

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ Spearman's Correlation Coefficient แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรายได้และระดับความเข้าใจซึ่ง ($r = 0.255$) และค่านัยสำคัญเท่ากับ (Two-tailed significance of 0.000) ดังนั้นจึงปฏิเสธ H_0 ซึ่งหมายความว่ารายได้และระดับความเข้าใจมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 และค่า R^2 เท่ากับ 0.065 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโดยประมาณ 6.500 เปอร์เซ็นต์ ของค่าความแปรปรวนทั้งหมดของระดับความเข้าใจสามารถถูกอธิบายได้โดยค่าความแปรปรวนทั้งหมดของรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง

สมมติฐานที่ 2 การศึกษาต่างกันมีความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษแตกต่างกัน

H_0 : การศึกษาและระดับความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติ

H_1 : การศึกษาและระดับความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4 การศึกษาและระดับความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ

	ระดับความเข้าใจเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ
การศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม	0.079*
ค่าความผันแปรทั้งหมด (R^2)	0.620
ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 95%)	0.122

*มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ Spearman's Correlation Coefficient แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและระดับความเข้าใจซึ่ง ($r = 0.790$) และค่านัยสำคัญเท่ากับ (Two-tailed significance of 0.122) ดังนั้นจึงยอมรับ H_0 ซึ่งหมายความว่าระดับการศึกษาและระดับความเข้าใจไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.122 และค่า R^2 เท่ากับ

0.620 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโดยประมาณ 6.210 เปอร์เซ็นต์ ของค่าความแปรปรวนทั้งหมดของระดับความเข้าใจสามารถถูกอธิบายได้โดยค่าความแปรปรวนทั้งหมดของระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

สมมติฐานที่ 3 อายุต่างกันมีความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษแตกต่างกัน

H_0 : อายุและระดับความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

H_1 : อายุและระดับความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 5 อายุและระดับความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ

	ระดับความเข้าใจเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษ
อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	0.182*
ค่าความผันแปรทั้งหมด (R^2)	3.490
ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (p-value = 95%)	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

ตารางที่ 5 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ Spearman's Correlation Coefficient แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่างอายุและระดับความเข้าใจซึ่ง ($r = 1.870$) และค่านัยสำคัญเท่ากับ (Two-tailed significance of 0.000) ดังนั้นจึงปฏิเสธ H_0 ซึ่งหมายความว่าอายุและระดับความเข้าใจมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 และค่า R^2 เท่ากับ 3.490 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโดยประมาณ 34.900 เปอร์เซ็นต์ ของค่าความแปรปรวนทั้งหมดของระดับความเข้าใจสามารถถูกอธิบายได้โดยค่าความแปรปรวนทั้งหมดของอายุของกลุ่มตัวอย่าง

อภิปรายผลการศึกษา

1. ผลกระทบของนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีต่อผู้อยู่อาศัยในอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ในด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคมวัฒนธรรม และด้านเทคโนโลยี ผลการศึกษา พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ได้ตระหนักถึงผลกระทบต่างๆที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนพื้นที่อำเภอดอนตาลโดยแบ่งเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคมวัฒนธรรมและ ด้านเทคโนโลยี ได้แก่

1.1 ด้านเศรษฐกิจประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่านโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจะส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจ้างงานในพื้นที่ สอดคล้องกับ Kandam (2012) กล่าวว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่ และยังทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศด้วย

1.2 ด้านการเมือง ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่านโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจะทำให้เกิดกลุ่มอิทธิพลเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ Sama-air and Mhadmarn (2017) กล่าวว่า การค้าขายแดนผูกติดกับกลุ่มที่มีอิทธิพลในพื้นที่ รัฐบาลละเลยในการเอาผิดกับกลุ่มธุรกิจนอกระบบมีการคอร์รัปชันจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มผู้มีอิทธิพลและขัดแย้งกับ สุรพงษ์ ปิยะโชติ (2554) กล่าวว่า กลุ่มผลประโยชน์ในท้องถิ่นมีหน้าที่เป็นสื่อกลางในการรับฟังความคิดเห็นและนำเสนอความต้องการไปสู่ภาครัฐ

1.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจะทำให้การเปิดเสรีของชายแดนทำให้เกิดการระบาดของยาเสพติดที่ลักลอบเข้ามาจำนวนมาก ประกอบกับความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่มาจากความหลากหลายของเชื้อชาติที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ จิรนนท์ พุทธา และ จำลอง โพธิ์บุญ (2559) กล่าวว่า เกิดการหลั่งไหลเข้ามาของประชาชนนอกพื้นที่ซึ่งอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น แรงงานการประกอบอาชีพตลอดจนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดในพื้นที่ได้

1.4 ด้านเทคโนโลยี ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่จะทำให้เกิดมลพิษในการอากาศ ซึ่งอาจกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่สอดคล้องกับ ไอรดา วงกลอน และ พรพินันท์ ยีรงค์ (2559) กล่าวว่าพื้นที่ชายแดนต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนา ในด้านโครงสร้างพื้นฐานระบบรางรถไฟที่เป็นปัจจัยสำคัญในการขนส่งสินค้าทางบกปัญหาของผู้ประกอบการในเรื่องสิทธิของแรงงานต่างด้าวปัญหาในเรื่องของมลพิษและขยะที่จะเกิดขึ้นจากโรงงานอุตสาหกรรม ดังนั้น รัฐบาลควรสนับสนุนพร้อมหาแนวทางแก้ไขด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนและประชาชนที่อาศัยในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

2. สภาพปัญหาที่จะเกิดขึ้นในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งจะมีผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัยในอำเภอตอนตล จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาพบว่าบริบทของอำเภอตอนตล 95 เปอร์เซ็นต์ของประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรม การศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ทำให้ระดับความรู้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษอำเภอตอนตล อยู่ในระดับที่น้อยมาก ประกอบกับการดำเนินงานของภาครัฐยังไม่เป็นรูปร่างที่ชัดเจน ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบถึงสถานการณ์ในปัจจุบันและกำลังจะเกิดขึ้นในพื้นที่ซึ่งสอดคล้องกับ ประสงค์ โพธิ์สุวรรณ (2558) กล่าวว่าคณะกรรมการดำเนินงานยังไม่กำหนดแผนการพัฒนาที่ชัดเจนทำให้นักลงทุนไม่เกิดความเชื่อมั่นจึงยังไม่กล้าตัดสินใจลงทุนในด้านพื้นที่ชายแดน โดยที่จะเป็นเขตอิทธิพลของชนกลุ่มน้อยที่ทำการค้านอกระบบและผิดกฎหมายซึ่งรัฐบาลกำลังเจรจาให้กลุ่มดังกล่าวยอมรับแนวทางการพัฒนาของรัฐบาล ในเรื่องของการย้ายถิ่นฐานและการชดเชยผู้ที่ได้รับผลกระทบ จึงทำให้การวางแผนการดำเนินงานยังคงไม่สามารถดำเนิน การได้จนกว่าจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ และ บุหงา ศรีรัตนภร พรณา

เดี๋ยสุธิกุล และวิมล หอมยั้ง (2559) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นไปได้ในการจัดตั้งพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งด้านปัญหาแรงงาน การจัดเก็บภาษี ความโปร่งใสในการบริหารงานของภาครัฐ การเกิดอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งปัญหาของสิ่งแวดล้อมต่างๆที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ จากปัญหาทั้งหมดนี้ภาครัฐควมให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่เพื่อแก้ไขปัญหาและร่วมมือผลักดันให้การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประสบผลสำเร็จ

จากการทดสอบทางสถิติโดยใช้ Spearman's Correlation พบว่า ระดับรายได้ และระดับอายุที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างและระดับความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชนที่มีระดับรายได้ที่สูงและระดับการอายุที่สูงจะมีระดับความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษที่สูงตามไปด้วย ดังเช่นบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารระดับสูงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวว่า “เรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษในเชิงของนโยบายที่จะให้พี่น้องประชาชนของเราอยู่ดี กินดี มีอาชีพ มีรายได้ ส่วนใหญ่ดีกับการค้าการพาณิชย์ ที่อยู่ใกล้ชิดตัวเมืองเป็นหลัก และตอนนี้กำลังมีรถไฟที่จะเข้ามาถึงเป็นเรื่องดีของระบบการขนส่งสินค้า แต่ชาวไร่ ชาวนาในพื้นที่ยังไม่ทราบด้วยซ้ำว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษคืออะไร” ซึ่งพบว่าประชาชนที่มีรายได้สูงต้องศึกษาในเรื่องต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการต่อยอดกิจการ เช่นเดียวกับผู้ที่มีอายุมากขึ้นย่อมเพิ่มประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆมากขึ้นเช่นกัน

ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างและระดับความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยทางสถิติ ซึ่งหมายความว่าระดับการศึกษาของประชาชนที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อระดับความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษที่แตกต่างกันของประชาชน ดังเช่นบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารระดับสูงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวว่า “บริบทของอำเภอดอนตาล 95 เปอร์เซ็นต์ ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมและบางส่วนย้ายถิ่นฐานไปทำงานในเมืองหลวง เพราะประชาชนส่วนมากเรียนน้อย จึงต้องไปประกอบอาชีพรับจ้าง” ซึ่งพบว่าแม้ระดับการศึกษาของประชาชนจะไม่สูงมากนัก แต่การที่ได้ออกไปสู่โลกกว้างก็สามารถทำให้เกิดความรู้รอบตัวในด้านต่างๆ ได้โดยไม่ใช่ว่าเฉพาะในตำราเรียน

3. แนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้อยู่อาศัยในอำเภอดอนตาล จังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษา พบว่าการพัฒนาพื้นที่ชายแดนเขตเศรษฐกิจพิเศษ ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐสร้างความเข้าใจในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษให้กับประชาชนในพื้นที่ทราบอย่างชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับ อติเรกพันธ์เขียว (2557) กล่าวว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องให้การยอมรับต่อการพัฒนาที่เป็นประโยชน์และควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นโดยเร็วโดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย และคาดหวังให้เกิดการค้า การลงทุนมากขึ้นมีการผลักดันพื้นที่ที่มีความพร้อมให้ได้รับสิทธิประโยชน์ มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินและคาดหวังให้มี

หน่วยงานบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษของตนเองเฉพาะ ส่วนปัจจัยความสำเร็จได้มาจากการสนับสนุนจากรัฐบาล การปฏิบัติงาน การปรับปรุงกฎหมาย ปัญหาความขัดแย้ง ความพร้อมของพื้นที่ และความร่วมมือร่วมใจของชุมชน

การศึกษาถึงผลกระทบภายใต้นโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนพื้นที่อำเภอตอนตลิ่งจังหวัดมุกดาหาร พบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษประชาชนส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงรูปแบบ และแนวทางในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจในพื้นที่ผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทางด้านการเมือง ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่านโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจะทำให้เกิดการเมืองในพื้นที่แสวงหาประโยชน์จากการดำเนินงานของภาครัฐ ด้านเศรษฐกิจประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เห็นว่านโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษจะสามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่เพิ่มขึ้น ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การดำเนินการตามนโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษในการเปิดเสรีของด่านชายแดนจะทำให้เกิดการลักลอบนำเข้ายาเสพติดและสิ่งผิดกฎหมายเข้ามาในพื้นที่จำนวนมากอีกทั้งการอพยพเข้ามาของคนจากหลายเชื้อชาติ อาชีพและวัฒนธรรมที่ต่างกัน ทำให้เกิดการเผยแพร่วัฒนธรรมจากหลาย ๆ แห่ง จนอาจทำให้เกิดความขัดแย้งกันทางวัฒนธรรม และส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการดำรงชีพในอนาคตได้ ด้านเทคโนโลยี ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การพัฒนาพื้นที่ในภาคอุตสาหกรรมที่เป็นโรงงานขนาดใหญ่จะทำให้เกิดมลพิษขึ้นในพื้นที่ ส่งผลต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นและพื้นที่ใกล้เคียงจากที่กล่าวมานี้ในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จำเป็นต้องศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในหลายๆ ด้าน อีกทั้งการกำหนดนโยบายในการพัฒนาต้องสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชากร ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ตลอดจนการรับฟังข้อเรียกร้องและปัญหาของประชาชนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของภาครัฐ เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงแนวทางการพัฒนาให้เกิดผลกระทบด้านลบน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่าการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนพื้นที่อำเภอตอนตลิ่งอยู่ในระดับที่น้อย ดังนั้น ภาครัฐควรส่งเสริมให้เกิดกระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจถึงแนวทางในการพัฒนาให้กับประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง เช่น การสร้างเวทีประชาคมโดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายการพัฒนาเพื่อชี้แนะแนวทางที่คณะกรรมการได้กำหนดรูปแบบการพัฒนา พร้อมรับฟังปัญหา ความต้องการ ของประชาชนในพื้นที่ โดยการนำเอาแนวทางที่ได้มาบูรณาการร่วมกับแนวทางที่กำหนดไว้จนทำให้เกิดนโยบายที่ทุกส่วนเห็นชอบร่วมกัน จึงจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน

2. จากผลการวิจัยพบว่าผลกระทบจากการพัฒนาภายใต้ นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งมีทั้งผลกระทบที่เป็นเชิงบวก และเชิงลบ ดังนั้นคณะกรรมการดำเนินงานเขตเศรษฐกิจพิเศษมุกดาหาร

ควรให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายพัฒนาพื้นที่ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนตลอดจนวัฒนธรรม ประเพณีที่สืบทอดกันมา เช่น การส่งเสริมประเพณีบุญบั้งไฟที่เป็นประเพณีสืบทอดจากบรรพบุรุษให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปพร้อมทั้งอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าทางการเกษตรของประชาชนให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่เพื่อส่งออกสู่ตลาดสากล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านรายได้ และอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันของประชาชนไม่มีสัมพันธ์กับระดับความเข้าใจในเรื่องเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งงานวิจัยในอนาคตอาจนำผลที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ไปเปรียบเทียบกับรูปแบบปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคของประเทศ โดยอาจจะก่อให้เกิดข้อค้นพบที่เกิดประโยชน์แก่การนำไปปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ในการเข้าไปฟื้นฟูและปรับปรุงด้านปัจจัยพื้นฐานของประชาชนที่ยังด้อยการพัฒนาจากผลที่ค้นพบในงานวิจัยนี้

2. นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของอำเภอตอนตาล เพื่อเป็นการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันให้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่มากที่สุด จึงควรศึกษาในด้านต่างๆที่มีใช้เพียงแต่ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่เท่านั้นเช่นการศึกษาถึงแนวทางในการส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชนที่สอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงาน ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยมุ่งเน้นไปที่การให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เช่น เปิดโอกาสให้เข้าถึงสื่อออนไลน์ต่าง ๆ และแนะแนวทางการเข้าถึงข้อมูลที่สำคัญต่อการศึกษา ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ โดยส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์เชิงอนุรักษ์ (Home-Stay Ecotourism) โดยเป็นการเพิ่มรายได้ของประชาชนในพื้นที่และเป็นการอนุรักษ์ท้องถิ่นอย่างยั่งยืนไปพร้อมกัน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมอันดีงามของประชาชนที่อาศัยอยู่เขตชายแดนของทั้งสองประเทศ เพื่อเพิ่มความสัมพันธ์อันดีงามให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นและเพิ่มระดับความร่วมมือตั้งแต่ระดับประชาชนขึ้นไป ด้านการค้าชายแดน เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการลงทุนของผู้ประกอบการของทั้งสองประเทศ โดยเปิดโอกาสให้ใช้พื้นที่สาธารณะจัดแสดงสินค้าและนำเสนอบริการ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- จิรนนท์ พุทธา & จำลอง โพธิ์บุญ. (2558). การประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (SEA) ของยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดกาญจนบุรี. *Journal of Thai Interdisciplinary Research*, 10(2), 8-15.
- ดิเรก พันเขียว. (2559). ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดตาก. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 5(1), 1-3.
- บุหงา ศรีรัตนภมร, พรนภา เตียสุธิกุล, & วิมล หอมยิ่ง. (2559). ความเป็นไปได้ของนโยบายการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของประเทศไทย จังหวัดตาก. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 10(1), 167-178.
- ประสงค์ โพธิ์สุวรรณ. (2558). พัฒนาการความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างไทย-เมียนมาร์: เขตเศรษฐกิจพิเศษท่าเรือน้ำลึกทวาย. *ปริญาปรัญญาดุสิตบัณฑิต (การเมือง)* มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 4-7.
- ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จด้านการลงทุนจังหวัดมุกดาหาร. (2558). *เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหาร ศูนย์ค้าส่งและการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ*. ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2560. สืบค้นจาก <http://www.mukoss.go.th/oss/muk.php>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560 – 2564*. ค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2560. สืบค้นจาก <http://nesdb.go.th>
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)*. ค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2560. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=47194&Key=news20>
- สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร. (2557). *แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี (พ.ศ. 2557 – 2560)*. ค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2560. สืบค้นจาก http://www.mukdahan.go.th/sta_prov.php
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2010). *เขตเศรษฐกิจพิเศษและเขตการค้า เขตเศรษฐกิจพิเศษสะหวัน-เซโน (Savan Sano Special Economic Zone)*. ค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2560. สืบค้นจาก http://www.boi.go.th/thai/clmv/Black_up/2010_laos_5_8.html
- ไอรดา วางกลอน, พรพินันท์ ยี่รงค์. (2559). *แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสู่การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงราย*. *สำนักงานเศรษฐกิจและโลจิสติกส์: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง*, 10, 26

- AhamaSama-air & Husain Mhadmarn. (2017). ความเห็นของผู้นำชุมชนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารอัล-นุร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 11(20), 151-164.
- Kadam, Dr. Ravi. (2012). A Big Bang of Special Economic Zones (SEZs) on Indian Economy, *Issues and Facts.IJRFM*, 2(7).
- Wang, J. (2013). The economic impact of special economic zones: Evidence from Chinese municipalities. *Journal of development economics*, 101, 133-147.